

Oczekiwania i potrzeby rolników w zakresie usług szkoleniowo – doradczych.

Wykorzystanie gospodarstw demonstracyjnych w usługach szkoleniowo - doradczych

Wybrane fragmenty raportu z badania przygotowanego przez IMAS International
dla Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

styczeń 2021

Podstawowe źródła informacji wykorzystywane przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego

Podstawowymi źródłami informacji, wymienianymi w pierwszej kolejności, są: Internet, doradcy z ośrodków doradztwa rolniczego oraz prasa rolnicza. Warto zauważyć, że doradcy z ODR mają większe znaczenie dla rolników z najmniejszych gospodarstw - wymienia ich na pierwszym miejscu, jako głównie źródło informacji mniej więcej co piąty-szesty przedstawiciel gosp. 2-10 ha i 10-30 ha. Dla rolników zarządzających gospodarstwami większymi (powyżej 30 ha) wiesze znaczenie ma natomiast prasa rolnicza.

Odsetek wskazań – <u>pierwsze</u> wymienione spontanicznie	Gosp. 2-9,99 ha N=102		Gosp. 10 ha + N=853			%
			10-29,99 ha N=423	30-49,99 ha N=226	50 ha + N=204	
Internet	26	29	29	29	31	
Doradcy urzędowi np. z ODR/ Izby Rolniczej/ Stacji Chemiczno-Rolniczej	18	17	18	14	9	
Prasa rolnicza	11	22	20	32	26	
Szkolenia, wykłady, seminaria	11	8	9	6	7	
Doradcy producentów produktów dla rolnictwa	6	4	3	4	5	
Literatura fachowa (książki, poradniki)	5	2	2	1	1	
Doradcy dystrybutorów produktów dla rolnictwa	4	2	1	4	8	
Znajomi / rodzina	4	4	4	2	3	
Materiały reklamowe (brozury, ulotki, foldery)	2	1	1	-	1	
Targi i wystawy	1	-	-	-	-	

Pytanie Z1. Z których źródeł informacji, poza własnym doświadczeniem, korzysta Pan(i) regularnie przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego?

Idealne gospodarstwo demonstracyjne

Oczekiwane przez rolników cechy gospodarstwa pokazowego:

- ✓ **Nowoczesne** – korzystające z nowych technologii uprawy, nawożenia oraz ochrony roślin lub hodowli. Rolnicy jako grupa są konserwatywni, wolą korzystać ze sprawdzonych i przetestowanych już rozwiązań. Tego typu „gospodarstwa przyszłości” pomagają im zobaczyć i oswoić nowe rozwiązania. Przy czym, rolnicy z mniejszych gospodarstw chcą przede wszystkim oglądać i poznawać efekty zastosowanych działań, natomiast rolnicy z większych gospodarstw chcą się uczyć konkretnych, sprawdzonych już rozwiązań. Dla gospodarstw specjalistycznych (np. hodowlanych) jest to możliwość sprawdzenia, na ile nowoczesne technologie (np. robotyzacja) zmieniają procesy produkcyjne i wpływają na efektywność czy usprawnienie pracy.
- ✓ **Wiarygodne** – pokazujące zarówno mocne jak i słabe strony swoich działań i zastosowanych rozwiązań. Rolnicy przyzwyczaili się, że wszelkie demonstracje (produktów czy usług) służą celom komercyjnym, co oznacza, że prezentowane są przede wszystkim mocne strony. Rolnicy natomiast uczą się także na błędach. Idealne byłoby dla nich rzetelne przedstawianie obu stron, sukcesów, ale też niedociągnięć, które się pojawiły w gospodarstwie.
- ✓ **Niezależne** – w zakresie wykorzystywanych produktów i rozwiązań rolnicy starają się znaleźć obiektywne informacje. Chcieliby zobaczyć jak jedna uprawa może różnić się przy wykorzystaniu różnych nawozów, środków ochrony czy metod uprawy.
- ✓ Nastawione na **prezentację praktycznych szkoleń** – realne doświadczenia rolnicy są w stanie porównać z własną codziennością oraz łatwiej je przyswoić i zapamiętać. Wiedza teoretyczna łatwiej się asymiluje gdy poparta jest obrazem lub konkretną, wykonaną przez nich czynnością. Coraz częściej spotykane są pokazy maszyn rolniczych w gospodarstwach, gdzie można obejrzeć zastosowane rozwiązania, ale też ich dotknąć oraz porozmawiać z użytkownikami. W podobny sposób chcieliby przyswajać wiedzę w zakresie nawożenia, ochrony czy agrotechniki.

Idealne gospodarstwo demonstracyjne

- ✓ **Korzystające z wiedzy i doświadczenia autorytetów rolniczych** – rolnicy chętnie słuchają naukowców, którzy prowadzą badania i testy w terenie. Jest to dla nich idealne połączenie wiedzy z praktyką i dopełnienie ich codziennego doświadczenia. Dzięki praktyce uznają go za partnera, a dzięki badaniom mają przekonanie, że dowiedzą się czegoś nowego lub czegoś więcej. Jeśli więc w tego typu gospodarstwie pracuje lub przyjeżdża na wykład naukowiec, jest to dla nich zachęta do uczestnictwa.

„Jak spojrzeć na takiego profesora to jest to teoretyk, ale przez to, że prowadzi doświadczenia i takimi wynikami na szkoleniach się dzieli, to nie jest to ‚sucha’ wiedza.” [Duże gospodarstwo, 100ha+, produkcja zwierzęca]

- ✓ Ładne, zadbane, **spełniające wszystkie zasady BHP** – prezentacja mniej popularnych, ale istotnych kryteriów prowadzenia gospodarstwa. Możliwość przemylenia mniej popularnej wiedzy, np. rozplanowanie wejść i wyjść, włazów, drabin, etc.
 - ✓ **Prezentujące swoje osiągnięcia** lub doświadczenia w Internecie, np. poprzez publikację filmików – daje to rolnikom możliwość poznania gospodarstwa oraz dokonania wstępnej oceny, na ile wizyta tam może być ciekawa czy użyteczna.
- Jeśli gospodarstwo demonstracyjne spełniałoby powyższe kryteria, rolnicy są skłonni do ponoszenia większych niż standardowo kosztów. Mogą dojechać dalej niż w obrębie swojego powiatu, ponieść koszty dojazdu, a nawet niewielkie nakłady w zakresie pobytu tam i uczestnictwa. Deklaracje takie składają jednak głównie gospodarstwa średnie i duże.

„Kiedy jadę po wiedzę to nie kieruję się kosztami. Staram się umówić 2-3 rolników, żeby jechali ze mną (...) Wymienimy doświadczenia, weselej będzie, czas szybciej ucieknie.” [Duże gospodarstwo, 100ha+, produkcja zwierzęca]

Obecne doświadczenia i chęć skorzystania z demonstracji w gosp. w przyszłości

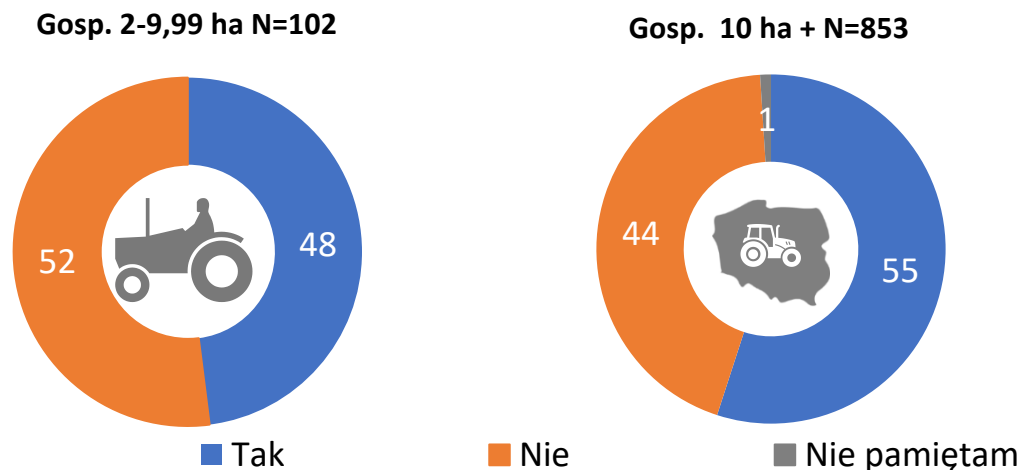
Około połowa Rolników miała okazję uczestniczyć już w szkoleniu realizowanym w gospodarstwie pokazowym. Im większe gospodarstwo, tym częściej rolnicy mają takie doświadczenia: w gosp. do 30 ha jest to ok 50% natomiast w gosp. 50+ takie doświadczenia miało 78% rolników.

Podobnie jest z chęcią korzystania z takiej formy szkolenia w przyszłości – im większe gosp. tym większe zainteresowanie tego typu szkoleniami (73% w grupie 2-9,99ha vs 93% w grupie 50ha+; odpowiedzi zdecydowanie i raczej tak). Można natomiast powiedzieć, że niezależnie od wielkości, typu gosp., itp. – **demonstracja w gosp. pokazowym cieszy się dużym zainteresowaniem.**

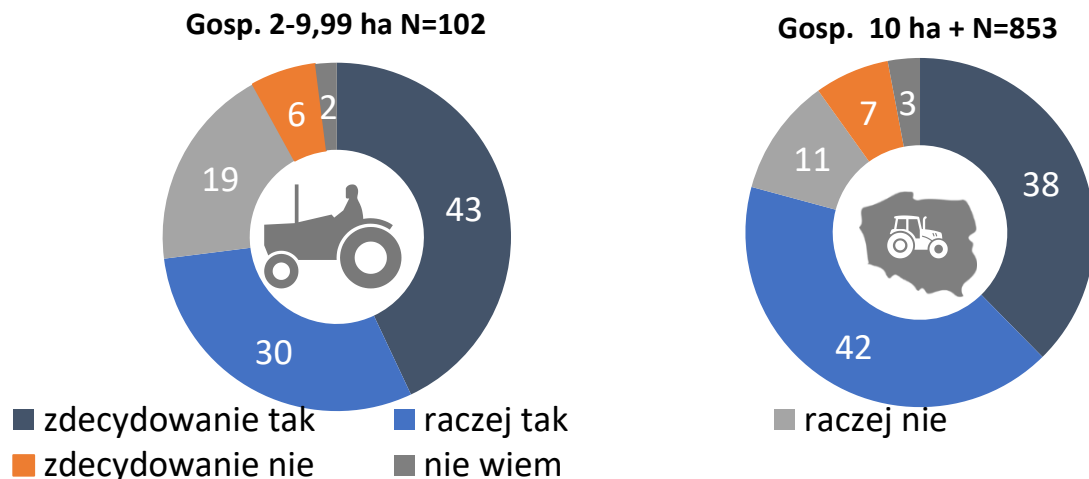
Pytanie: Czy kiedykolwiek uczestniczył(a) Pan(i) w tej formie szkolenia?

Pytanie: Czy był(a)by Pan(i) zainteresowana skorzystaniem z takiej formy szkolenia w przyszłości?

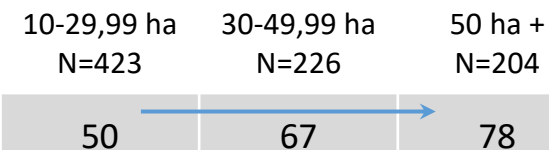
Uczestnictwo w szkoleniu w formie demonstracji w gospodarstwie

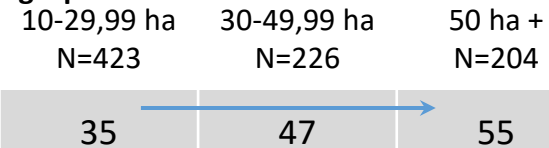
Chęć uczestnictwa w demonstracji w gosp., w przyszłości

Odsetek znających tę formę usługi szkoleniowo - doradczej

Odsetek zdecydowanie zainteresowanych szkoleniem w formie demonstracji w gosp.

Definicja odczytana respondentowi: Demonstracja w gospodarstwie to forma usługi szkoleniowo – doradczej, w której Rolnik odwiedza gospodarstwo pokazowe lub doświadczalne, gdzie ma możliwość zapoznać się z najnowszymi rozwiązaniami i praktykami stosowanymi w danym typie gosp. np. wykorzystanie nowoczesne technologii, poznanie nowych odmian roślin itp.

%

Mocne strony demonstracji w gospodarstwie

Rolnicy, którzy mieli okazję odwiedzić gosp. demonstracyjne, bardzo dobrze oceniają to szkolenie. **Cenią sobie możliwość praktycznego, organoleptycznego poznania metod stosowanych w tym gospodarstwie i ich efektów.** Ponieważ w tej formie szkolenia wszystko jest niejako „na talerzu”, **szkolenia te są uznawane za wiarygodne,** a stosunkowo luźna forma dająca możliwość rozmowy, dyskusji pozwala na dogłębne zapoznanie się z tematem, ocenę i ewentualną próbę wdrożenia poznanych rozwiązań w swoim gospodarstwie.

Odsetek wskazań – „najbardziej podobało się”	 Gosp. 2-9,99 ha N=49*	 Gosp. 10 ha + N=486
Wszystko mi się podobało	20	14
Praktyczne poznanie - można zobaczyć/ dotknąć	37	44
Pokaz nowości: odmian, maszyn, technologii	20	15
Kontakt - możliwość rozmowy, dyskusji	10	11
Widać efekty, co robić a co nie	8	7
Praktyczne zajęcia, nabycie nowych umiejętności	6	6
Kompetencje prowadzących	4	4
Szeroka gama prezentowanych produktów: maszyn, odmian itp.	4	3
Kompleksowość, szeroki zakres informacji	4	5
Rozwiązania możliwe do przeniesienia na własne gosp.	2	1
Ładne, nowoczesne gospodarstwo	2	2

„Dla mnie jest bardzo istotne, ponieważ **poła nie oszukamy.** Tu wiadomo, że jedna odmiana wyjdzie bardzo dobrze a reszta kiepsko. Nikt nie stoi nad nami, nie pokazuje wybranych zdjęć, tylko **możemy iść i sami namacalnie zobaczyć.**” [Duże gospodarstwo, 100ha+, produkcja zwierzęca]

„Jeśli fizycznie ktoś opisuje jakąś roślinę czy choroby, to każdy może to inaczej ocenić. A **jak się zobaczy, to wiadomo o czym mówimy.**” [Średnie gospodarstwo, 30-100ha, produkcja roślinna]

„Można różne uprawy z zastosowaniem różnych nawozów czy różnych metod upraw **porównać, co jest bardziej korzystne** do zastosowania, jak najlepiej prowadzić te rośliny.” [Małe gospodarstwo, 5-10ha+, produkcja roślinna]

Pytanie: Co się Panu(i) najbardziej podobało w tej formie szkolenia?

Obecne problemy i wyzwania w rolnictwie - tematy interesujące rolników

Układając programy doradczo – szkoleniowe dla rolników, warto wziąć pod uwagę problemy i wyzwania o których mówią, by tematyka szkoleń była zbliżony do bieżącej sytuacji gospodarstw.

Rolnicy przede wszystkim zainteresowani są tematami związanymi z **szeroko pojętą agrotechniką**. Przede wszystkim najnowszymi informacjami z zakresu:

- stosowania środków ochrony roślin i trudności w ochronie upraw np. rzepaku, warzyw (około 20-25% rolników):
 - ✓ wycofywanie substancji aktywnych i środków do ochrony upraw (zmieniające się prawo UE),
 - ✓ nowe szkodniki w uprawach,
 - ✓ rozpoznanie chorób grzybowych
- nowych technologii (około 20%) np. wykorzystanie GPS w uprawie
- czy nawozów (około 10%) – wybór, nowości np. nawożenie dolistnie.

Tematy formalno-prawne, w których specjalizują się instytucje urzędowe, **wymieniane są jako pierwsze, czyli najważniejsze, nie więcej jak przez około 10% rolników**. Wyjaśnia to więc w dużym stopniu, dlaczego doradztwo ODR czy ARiMR jest rzadziej niż producenci, dystrybutorzy wymieniane jako to, z którego rolnik skorzysta w najbliższym roku (patrz poprzedni slajd). Zdaniem rolników obowiązki administracyjne – wypełnianie dokumentacji, kwestie prawne – wymagają coraz więcej pracy i wiedzy, można się więc spodziewać, że zainteresowanie doradztwem w tym zakresie będzie rosło.

Odsetek wskazań – pierwsze wymienione

	 Gosp. 2-9,99 ha N=102	 Gosp. 10 ha + N=853	%
Środki ochrony roślin; wybór, nowości, jak zastąpić wycofywane środki	21	23	
Nowe technologie; np. wykorzystanie technologii GPS w uprawie	21	18	
Nawozy: wybór, nowości np. nawożenie dolistnie	6	10	
Ekologiczne rozwiązania dla rolnictwa; nawożenie, ochrona, uprawy	8	4	
Pozyskiwania środków UE	5	4	
Wypełnienia wniosków o dopłaty (państwowe lub unijne)	5	1	
Specjalistyczne w zakresie prowadzonej przeze mnie działalności/uprawy/ hodowli	4	8	
Choroby, ryzyko i prognozy występowania chorób	2	1	
Szkolenia chemizacji (wykorzystania środków ochrony roślin)	2	4	
Zarządzania gospodarstwem; ogólnie	2	3	
Maszyny rolnicze; nowości, obsługa	1	3	<i>Częściej duże gosp. po 6%</i>

Pytanie: W jakim zakresie/ temacie chciał(a)by/ potrzebuje Pan(i) korzystać z usług szkoleniowo - doradczych?